

Магістр 2 року навчання
факультету економічної інформатики ХНЕУ

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У СХІДНИЙ РЕГІОН УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто питання інвестиційної привабливості Східного регіону України. Наведено найбільш привабливі для інвесторів види економічної діяльності як для Східного регіону, так і для країни в цілому. Проаналізовано країни-інвестори за обсягами прямих іноземних інвестицій в економіку України та регіону.

Аннотация. Рассмотрен вопрос инвестиционной привлекательности Восточного региона Украины. Приведены наиболее привлекательные для инвесторов виды экономической деятельности как для Восточного региона, так и для страны в целом. Проанализированы страны-инвесторы по объему прямых иностранных инвестиций в экономику Украины и региона.

Annotation. The issue of investment attractiveness of the Eastern region of Ukraine is discussed. The most attractive for investors types of economic activities both for the Eastern region, and for the country as a whole are presented. The investing countries are analyzed in terms of foreign direct investment into Ukraine and the region.

Ключові слова: регіон, країна-інвестор, інвестиційна привабливість, прямі іноземні інвестиції, інвестиційні надходження.

Інвестиційна діяльність є однією з головних умов успішного розвитку економіки України. Збільшення іноземних інвестицій у країну значною мірою сприяє розвитку виробничих відносин, створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури. Однак недосконалість законодавчої бази, нестабільна політична та економічна ситуація в країні, високий рівень тінізації економіки, корумпованість державної та місцевої влади, недосконалість регіональної політики, нерівномірність розподілу природних та людських ресурсів провокують низьку інвестиційну привабливість України в цілому та сповільнюють інвестиційний розвиток її регіонів. Тому дана робота, спрямована на аналіз інвестиційної привабливості регіонів України, є дуже актуальною.

Метою статті є статистичний аналіз інвестиційних надходжень в економіку Східного регіону України та інвестиційних надходжень за видами економічної діяльності як у регіон, та і в країну.

Проблема вивчення інвестиційної привабливості регіонів і процедур обліку регіональних особливостей у процесі оцінки інвестиційних проектів знайшла відображення в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема, Бланка І. А., Недашковського М. Н., Данилова А. Д., Мелентьева Б. В., Гайдуцького А. П., Мазура А. Г., Герасимчук З. В., Гранберг А. Г., Єгізаряна Б. О., Мовсесяна Ю. Т., Мовшович С. М., Онищенко О. А., Асаул А. М., Сабітова Н. М. та інших.

Для відображення інвестиційної ситуації в Україні можна розглянути Східний регіон. Під Східним регіоном у даній роботі визначено Луганську, Харківську та Донецьку області.

Слід розрахувати, який відсоток становить Східний регіон України в усій сукупності інвестиційних надходжень до країни (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Інвестиційні надходження у Східний регіон України, млн дол.

Рік	Україна	Харківський регіон	Луганський регіон	Донецький регіон	Усього за регіонами	Питома вага
2000	3 281,8	74,9	28,3	259,5	362,7	11,05186
2001	3 875	121	31,4	306,8	459,2	11,85032
2002	4 555,3	150,2	39,3	334,7	524,2	11,50747
2003	5 471,8	164,6	51,6	389,3	605,5	11,06583
2004	6 794,4	272,9	57,5	436,4	766,8	11,28576
2005	9 047	387,7	146,2	529,7	1 063,6	11,75638
2006	16 890	485,7	268,7	614,4	1 368,8	8,104204
2007	21 607,3	983,7	284,3	905,9	2 173,9	10,06095
2008	29 542,7	1 278,8	367	1 355,2	3 001	10,15818
2009	35 616,4	1 609,9	393,8	1529	3 532,7	9,918745
2010	40 053	2 082,7	637,1	1 636,8	4 356,6	10,87709

© Лядська Д. М., 2013

2011	44 806	2 716,9	630,8	2 278,2	5 625,9	12,55613
------	--------	---------	-------	---------	---------	----------

Таким чином, можна зробити висновок, що, починаючи з 2000 р. і до 2011 р., інвестиційні надходження склали в загальній сукупності від 8,10 до 12,56 %, середнє значення дорівнює 10,85 %. Найменше значення було у 2006 році, а саме 8,10 %. Не можна говорити, що це трапилося через зменшення інвестицій у будь-який регіон. Напевно, тут слід відзначити збільшення частки інвестиційних надходжень інших регіонів в економіку України. Найбільше значення характерне для 2011 р., навіть незважаючи на те, що обсяги інвестування у Луганський регіон зменшилися на 6,3 млн дол.

Слід розглянути, які іноземні інвестори вкладали свої кошти в економіку Східного регіону. Для цього можна проаналізувати обсяг прямих іноземних інвестицій за останні 3 роки.

Спочатку проаналізуємо Харківську область. Так, у табл. 2 наведено найбільш активних інвесторів з 2010 до 2012 рр. (дані за квітень) [2].

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) у Харківську область, млн дол.

2010 р.		2011 р.		2012 р.	
Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ
Франція	1 024,36	Франція	1 597,24	Франція	1 598,4
Кіпр	520,17	Кіпр	575,33	Кіпр	560,8
Сполучене Королівство	200,09	Сполучене Королівство	201,8	Сполучене Королівство	367,1
США	58,9	США	44,2	Беліз	65,4
Віргінські острови (Британія)	38,6	Віргінські острови (Британія)	41,8	Панама	59,4

Аналіз даних дозволив зробити наступні висновки. Найбільш активною з усіх країн за інвестуванням є Франція, яка впродовж трьох років посідала перше місце та обсяг інвестицій якої постійно зростає. У загальному обсязі ПІІ Франція займала від 49,18 до 58,79 %, що є дуже високим показником в інвестуванні. На другому місці – Кіпр, який теж займає це місце протягом трьох років. Щодо Кіпру, можна сказати, що обсяг ПІІ у 2012 року зменшився на 14,53 млн дол. порівняно з 2011 р. Відносно частки від загального обсягу інвестиційних надходжень, відбувалися зміни від 18,6 до 25 %. І на третьому місці – Сполучене Королівство, яке теж стабільно займає свою позицію. Обсяг ПІІ постійно зростає – на 165,3 млн дол. у 2012 порівняно з 2011 р. і на 1,71 млн дол. у 2011 порівняно з 2010 р. Стосовно останніх країн слід відзначити, що у 2010 та 2011 р. США та Віргінські острови (Британія) займали четверте та п'яте місця, а у 2012 р. ці позиції займають зовсім інші країни – Беліз та Панама відповідно.

Слід зауважити, що найбільш привабливою для інвестування у 2012 році є діяльність транспорту та зв'язку – 3 321,694 млн дол., що становить майже 50 % від загального обсягу інвестицій [2].

Проаналізуємо обсяги ПІІ у Луганську область (табл. 3) [3].

Таблиця 3

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Луганську область, млн дол.

2010 р.		2011 р.		2012 р.	
Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ
Кіпр	330,7	Кіпр	473,7	Кіпр	599
США	126	США	64,3	Російська Федерація	66,6
Російська Федерація	63,4	Російська Федерація	59,3	Сполучене Королівство	34,6
Сполучене Королівство	32,3	Сполучене Королівство	32,6	Угорщина	14,3
Угорщина	16,7	Угорщина	9,2	Канада	11,4

Отже, в Луганській області перше місце у всі роки посідає Кіпр, де обсяг ПІІ постійно істотно збільшується – на 125,3 млн дол. у 2012 р. та на 144 млн дол. у 2011 р. порівняно з попередніми роками, що у відсотках від загальної сукупності дорівнює змінам від 52,7 до 74,4 %. Друге місце у 2010 та 2011 рр. посідали США, але після зменшення ПІІ на 61,7 млн дол. (більш ніж на половину) вони зовсім вибули навіть із п'ятірки. Їх місце у 2012 р. зайняла Російська Федерація, яка піднялась із третього місця в рейтингу 2011 р., збільшивши обсяг ПІІ на 7,3 млн дол. Третє місце у 2010 та 2011 рр. посідає Російська Федерація, а у 2012 р. – Сполучене Королівство. Таким чином, можна простежити наступну тенденцію, що коли з рейтингу країн вибули США, решта країн-інвесторів залишилися – тільки вони піднялися на рівень (місце) вище.

Відносно привабливих видів економічної діяльності Луганської області можна сказати, що перше місце впродовж аналізованих років посідає промисловість, а саме видобувна промисловість, яка становить більше половини всього обсягу прямих іноземних інвестицій. Так, у 2012 р. обсяг інвестування у промисловість склав 2 324,025 млн дол., що становить 74,8 % від загальної частки, а саме видобувна промисловість має обсяг інвестування у 1 279,13 млн дол. (55 %) [3].

Наступною для аналізу є Донецька область (табл. 4) [4].

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Донецьку область, млн дол.

2010 р.		2011 р.		2012 р.	
Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ
Кіпр	889,8	Кіпр	973,2	Кіпр	1 382,4
Велика Британія	149,7	Нідерланди	629,5	Нідерланди	621,2
Нідерланди	130,1	Німеччина	138,7	Віргінські Острови (Британія)	186,3
Німеччина	128,3	Велика Британія	102,9	Німеччина	131,3
США	59,3	Віргінські Острови (Британія)	55,4	Велика Британія	94,6

Донецька область не має чіткої стабільності країн-інвесторів, як, наприклад, Харківська, окрім першого місця, яке займає Кіпр з 2010 по 2012 рр. Так, у 2012 р. інвестиції склали 1 382,4 млн дол., що на 409,2 млн дол. більше, ніж у 2011 р., а у 2011 р. – на 83,4 млн дол. більше, ніж у 2010 р., що у відсотках від загального обсягу становить від 46 до 55,9 %. На другому місці у 2010 р. – Велика Британія, а у 2011 та 2012 рр. – Нідерланди, які зменшили обсяг ПІІ на 8,3 млн дол. Відносно третього місця, то тут можна говорити лише про збільшення інвестицій, але різними країнами.

У Донецькій області найбільш привабливою для інвестування також є промисловість – обсяг інвестиційних надходжень становить 5 886,43 млн дол. (47,22 %), а саме переробна промисловість, яка у 2012 р. складає 58 % від загальної частки інвестування у промисловість [4].

Підводячи підсумки, можна відзначити, що найбільш активною країною-інвестором є Кіпр. У Донецькій та Луганській області він займає провідне (перше) місце протягом трьох років, а в Харківській області – друге місце, але теж упродовж трьох років. Це говорить про те, що найбільший відсоток прямих іноземних інвестицій іде від даної країни. Також у трійку лідерів увійшли Сполучене Королівство та США.

Слід проаналізувати, чим відрізняються ці в чому подібні країни, які є інвесторами у Східний регіон та в Україну в цілому. Можна відобразити дані в табл. 5 [1].

Таблиця 5

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну

2010 р.		2011 р.		2012 р.	
Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ	Країна-інвестор	Обсяг ПІІ
Кіпр	9 105,1	Кіпр	14 521,5	Кіпр	13 661,9
Німеччина	6 644,4	Німеччина	7 403,9	Німеччина	7 468
Нідерланди	3841	Нідерланди	4 949,3	Нідерланди	4 906,6
Російська Федерація	2661	Російська Федерація	3 652,5	Російська Федерація	3 661
Австрія	2 569,8	Австрія	3 249,6	Австрія	3 446,6

Отже, можна зробити висновок, що впродовж трьох років п'ятірка інвесторів не змінилася. А якщо порівнювати з отриманими результатами за Східним регіоном, то перше місце теж належить Кіпру, який займає в загальному обсязі від 22,8 до 27,7 %. Відносно інших країн можна сказати, що вони всі зустрічаються в рейтингу за регіонами, окрім Австрії. Німеччина та Нідерланди зустрічаються в Донецькій області, а Російська Федерація – переважно в Луганській [1].

Відносно ситуації, що склалась з Австрією, можна відзначити наступне: у 2011 р. з Австрії в економіку України надійшло майже 50 % усіх іноземних інвестицій за цей період. Австрійські фірми інвестували передусім у фінансовий сектор, також збільшуються обсяги інвестицій у переробну галузь та сферу послуг. А оскільки Східний регіон спеціалізується на промисловості та транспорті, то Австрія не потрапила до п'ятірки країн-інвесторів.

За результатами проведеного дослідження інвестиційних надходжень у Східний регіон України можна зробити висновок, що області мають приблизно однаковий економічний напрям розвитку, але мають різних країн-інвесторів. Також слід відзначити й різницю в обсягах прямих іноземних інвестицій. Так, на першому місці впродовж трьох років перебуває Харківська область, обсяг ПІІ в яку збільшується кожного року від 2 082,7 млн дол. США у 2010 р. до 2 745,7 млн дол. США у 2012 р. Друге місце відводиться Донецькій області – збільшення інвестування від 1 636,8 млн дол. США у 2010 р. до 2 652,4 млн дол. США у 2012 р. Та на останньому, третьому місці – Луганська область. Для неї характерні невеликі зміни в обсягу інвестування – 637,1 млн дол. США у 2010 р. та 766,8 млн дол. США у 2012 р.

Наук. керівн. Раєвцева О. В.